

INVALIDID

Vigastatud sõjameeste häälekandja

== Ilmub üks kord nädalas ==

TELLIMISE HIND postiga ühe kuu peale 12 Mrk.
Vigastatud Sõjameeste Ühisuse liikmetele (invalididele)
hinnata.

Väljamaale 10 Mrk. kallim.

Üksik nummer maksab 3 marka. Kaksik nummer 6 marka.
Kuulutused 5 marka millimeeter.

Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik vigastatud sõjameeste
ühisuse osakonnad ja raamatukauplused.

Toimetus ja talitus asub Viljandis, Uus tän. № 38. :: Toimetaja kõnetund kella 11—1. e. l. :: Talituse asjaajamine igal ajal.

II. aastakäik.

18. veebruaril 1921.

№ 3-4. (13-14)

Üks miljon.

Mitmed ajalehed tõivad teate, et 2. veebruaril, Eesti iseseisvuse tunnistamise päeval, on Tallinna rahamees Drntlich Eesti invaliidide heaks ühe miljoni annetanud.

Miljon, ehk küll Eesti markades, on fiiski arvatust äratav summa ja temaga võib itlagi meie raha kurssi madaluse juuresgi ometi palju, palju ära teha. Iseäranis veel invaliidide eest hoolitsemise alal, kus häda nii tarjutu ja abi nii lättesaamata.

Miljon! sellega võiks meie ühifus oma suurema hulga kavatset, mis senini paberil ja mõtetes seisid, teostada. Olets võinud palju raskeid õhkeid rõõmu naeratusets muuta, pisaraid kuitvatada, nälgiidid jätta. Olets võinud invaliidide kerjamise häbi jäädavalt kõrvaldada.

Sellepärast on arusaadav, et miljoni kingituse teade ajakirjanduse kaudu tõi Eesti invaliidide peresse rõõmsa ärevuse. Uus lootus tõusis südames: „Meid ei ole ometi mitte ära unustatud! Juba löövad foorjats südamed meie vastu, juba hakkab arusaamine meie eest hoolitsemise kohustusest laiemalt ja mõjuvamalt maad võtma.“

Kelledega kokku puutusin, kõik rääkisid sellest. Sooviti üksteisele selles mõttes isegi õnne ja arwati, et Eesti iseseisvuse tunnistamisega ka pööre tuleb Eesti invaliidide hädaelus.

„Mis teil nüüd wiga? Saite miljoni! Nüüd ei pruugi teie enam pennisi kerjata ja korjata, et nälgiidid invaliididist toita. Võite warjupaitu, töömajast asutada ja abirahast anda“, rääkis mulle keegi feltstõnna tegelane.

„Küllap saate sellele ühele miljonile veel teifi miljonifi lisats“, seletas keegi teine, „sest Gestis on ju miljonäärifi praegu terve rida. Küll see ilus eestlugu neid järeletegema meelitab. Saavad ju wäga hästi aru, et nad Eesti iseseisvuse wõidust suurt tänu teiste seas ka just sõjainvaliididele wõlgnevad“.

Nii teadis juba warsti terve Eesti. Rahwas suurendas juba veel oma juttudes: räägiti juba mitmetest annetajatest ja mitmest miljonist. Igal pool wõis niisugusti juttust kuulda.

Dotas ka meie ühifus teatava ärevusega juba miljoni, mis aga kufagilt nähtawale ei ilmunud. Ei olnud ka mingit kindlat teadet, kas see annetus tõestti on olnud, wõi on ainult ajalehe tõmteade?

Rääkime wiimats ühifuse lestlühatusse esimehega juba miljoni jälgima, et asja kohta selgust saada.

Õitsime annetaja Drntlichit üles ja seal alles kuulsiime, et on tõestti üks miljon invaliidide heaks annetatud, küll mitte tema poolt, waid tema wend Arnold Drntlich, kes Rootsiimaal Stokholmis elab, on selle summa annetaja jne. Annetus on efitets hoopis isefugufets otstarbets arwatud, aga pärast otsustatud see sõjainvaliidide heaks annetada. Et annetajal ei ole teada olnud Eesti invaliidide enese korraldusest, nende ühifusest, siis annud tema, annetaja wend, selle miljoni Eesti riigiwanaema hra R. Pätzit kätte, et tema juba invaliidide eest hoolitsemise tööle tarwitats jne.

Nii on selle miljoni annetusega lugu.

Praegu, mil neid wibasi kirjutatakse, ei ole veel teada, kuidas hra Pätz juba miljoni invaliidide heaks saab kasutama, see on, kuhu ta selle paneb? Kas annab ta Eesti Wabariigi Wigastatud Sõjameeste Ühifuse kätte tarwitada, kus selle summaga palju võib lorida saata, mis invaliidide raskest olutorda tuntawalt parandab ehk annab ta selle miljoni kindral Saidoneri invaliidide kapitaalet (fondi) juurde, kus ta praeguse aja suurele invaliidide perele surnud summats jäeb ja wast alles fiis see sealt liituma hakkab, kui invaliidid juba, wähemalt küll raskest wigastustega, suuremad abitarwitajad, juba ammu surnud on.

Et selle miljoni saatust lõpustikult veel teada ei ole, sellepärast ei ütle meie selle kohta ka lõpustikult mitte midagi. Waid antame meel

Vitriifide poolt Cesti de jure tunnistamise

puhul sai E. W. Wigast. Sojam. Üh. Reetjühatus Tartust järgmise telegrammi:

"Meie sõjangelastele Tartu Raiseltli tänu Cesti iseseiswuse wõidu eest!"

Selle telegrammi peale saabeti järgmine kirjalik wastus:

"Wäga autatud Tartu Cesti Raiseltli Gessseisusele.

Teie autuäärt telegrammi fisu, Cesti iseseiswuse rahwuswaheliselt tunnistamise päewal, kõigile wigastatud sõjameeste ühisuse ofakondadele ringkirjaliselt teatawaks tehakse, awaldab Reetjühatus Cesti wigastatud sõjameeste nimel Tartu Cesti Raiseltlile kõige sügawamat lugupidamist ja wastutänu soja südamlise meeldetuletuse eest meie kodumaa ajaloolisel suurel tunnil.

Ühtlasi ka kõige selle Teie alati ofawõlliku wastutulelituse eest, mis Teie Selts sõjainwaliidide awitamise töö on meie ühisusele ofaks saada lastanud, — Cesti inwaliidi tugew, unustamata läepigistus.

Saagu Tartu Cesti Raiseltli töö ja toetus wigastatud kodukaitsjate eest hoolitsemise alal hiilgawaks esilujuks kõigile Cesti Raiseltliledele — hella emadele ja dikwaile neudele.

Elagu Cesti naine! Süntagu tema õrn last Cesti kodu pühäl altaril armastuse ja õnnetuld heleda leegina põlema.

Siis, jah ainult siis, jääb talju peale Cesti koda kindlalt seisma ja kalewid kaitsewad teda murdumata wahwusega.

Elgawa lugupidamisega

E. W. Wigast. Sõjameeste Ühisuse Reetjühatus.

Neid ei tohi meie mitte unustada.

Talweplahad on rahutähe all mõõda läinud. Sõjajumal Mars on mõõda tuppe pannes jälle mõneks ajaks uinunud. Inimene hakkab inimest austama, temast lugu pidama. Glatakse jälle elule. tööle — älesehitawale. Hiigla tööle asudes, mida nõuab oma riigi älesehitamine, on kogu Cesti oma lihased pingule tõmmanud, et tööga panna kindlat majanduslist põhja oma isolemisele. Suures askeiduses, töö mures oleme unustanud neid, kes langesid ilufamat surma, wabastades oma elumohla isamaa pinda. Siin ja sääl eesotfaks walitsusega on seltskonnas mõte liikumas: millega teha kustumataks nende piina pigistused, nende mure muljutused.

Üks on kindel — tulewad uued wabalt wõrjunud rahwa-põlwed, kes wabaduse laulust lauldes äles otfiwad langenute talmu-käntad, et neid rahwa wääriliselt ehitada ja austada angelaste põrmu. Kuid sellest kõigest ei tahtnud ma siin kohal kõnelba; sellest jätkub aega ja wõimalust tulewikus. Kuid meie hulgas liigub weel täna päew isamaa paremaid poegi, kes kaitsedes surma põigawalt kodukollet, oma terwile on pidanud jätma, ning oma perekonda wigastena tagasi pöördasid.

Need — hull inwaliidid — ihed, kes wigaselt jäänud wõideldes wõõralmaal ja wõõraste sihtide eest — wõõra rahwa surwe all; ja teised, kes oma ihuliikmed ohwerdasid sõjajumalale meid wabastades.

Just neid inwaliidide ei tohi meie aja seltskond nende hingepiinas maha jätta, ei wõi unustada. . . Ma ei kõnele siin ligimese armastuse ega wendluse tättu — wõib

olla ei usta meiepäewil neisse. Enese hoiu, enese kasu seisukohalt waatan ma asja peale. Oma kasu nõuab inwaliidide aitamist. Meie seisame ta praegusel minutil rahwana, kes ennast ise peab kaitsema igasuguses mõllus, mis tulla wõib. Ja kui isamaa peats kunagi kufuma omi poegi ja tütreid ohwrid tooma sõjajumala Marsti altarile kaitsedes kodukollet — kes tahaks siis julgelt minna, kui silmi ees seisawad hooletusesse jäetud inwaliidid mõõdaläinud sõbadesf. . .

Inimesed — termed ja rikkad — õnnelised, kujutage omale ette noore ja elujulge, kuid nõud wastu oma tahtmist wigaselt jäänud inwaliidi hingeelu omale ette! Kujutage filmapilt, kui teie termed tantfite, rõõmsalt üksteise kätt pigistate, aga nemad jeda teha ei wõi! Ja kui siis weel hingelisele nutrusele lisaks tuleb wigastud ihuliikme walu ja majandusline wiletjus — nälg, siis kerkib traagika — inwaliidi elu. . .

Inimesed — rikkad, majanduslised ühisused, seltsid ja n. ed., kui teie teete armeid, peate aasta koofoletuid ja leiade rõõmustades ilufaid fissetulekuid — puhast älejäkki, siis mõtelge wiletjate inwaliidide peale, jeda praegust walitsus weel küllalt sigel määral aidata ei suuda! . . . Aidake pisut, ehk palju, kuid peaaft aidake!

Seda nõuab meie kõikide julge olek ka tulewikus.

Ratweres, 17./1.21.

Ar. Siw.

Hobuse mõtted.

(Mitte-luule).

Ta norutas kinniseotult püfkaia külge, aegajalt pahaselt tülitajaid kärkseid nina otfaga eemale tõrjudes — tubli, tugewa kehaga wõit.

Eht temal küll ilus jadu! seljas, wastnõõpibega ehitud uued päitjed peas, ei mõistnud ta end ometi ratsahobujena älewal pidada. Suikumise ajal rippus ta alumine moll nii, kui älebb rikkaks saanud sahlerdaja löua all lott. . . Kes sõjaliinil wigastatud sõburite higist ja werest oma kõhu ja nää raswaseks nuumanud. Si. . . ratsahobune ta ei olnud, sest eest sapude kohalt oli karm ära õõrdunud, mis tunnistust andis, et wõit weel hilja aegu atra ja äket wedas.

Wõit mõttes. . .

Kas igatfes ta tagasi neid aegu, mil ta warjana muretalt kopsulikes oma ema ümber tarwitufeta, mõtteta ringjootfust tegi — ema ümber, kes siis rahutult hirnus, kui nägi, et poeg kaugele põesastesse kaabus, kus kergelt mõni apardus wõis juhtuda?

Ja — kas wist apardustest warjapõlwes puudu oli!

Wõigil on weel meeles, kui walusalt kord must naabri ruun temal hammastega turjast kinni haaras, kui waratene lapselikult teda lakkuma läks, mõeldes, et must niisama hea hobune on, kui wõigu emagi.

Aga, kas see äfti apardus oli?

Kord sai ta karjapõisilt kaifaga nii mõnusa hoobi wastu tagumist jalga, et mitu päewa tagajärele walus oli — ja mis eest?

Minult jelle eest, et ta näljatades karjapõisile kergelt mõlemi jalgega wastu löhtu mäljas, kui see tema jaba-kest fiskuma tuli.

Oli raskeid päimi küll ka warjapõlwes!

Siis tulid wähe raskemad ajod. . . Wõit pidi atrwebama. Aga ka see aeg oli ilus!

Muust, ähetoolins känd. . . teiselpool haljendaw teha

ees pööstastil paistmas, kus ääres siis puhata sai, kui ländja villat teeras.

Sindude firin. . . kaugelt karjane huiamas, hommi-
kupäile tuhandewärwiliselt ilustamas lastepiisku rohu-lehtil.

O, pehme oli astu wao weersel kejal, hea mööda as-
tudes isufalt põdrohu tutte näpsata — tabas ka tihti
ländja piitsootsaga, mis ei olnud walus. . . kōdistas
ainult. . .

O, olid ajad. . . walus ei olnud kunnitwits, jäi ka
aega üle kersulõõmisets siis, kui ländja adraabied rangi-
delt lahtisidus ja wõigi üle laiti karjamaale kersu
lõõma lastis.

Uga nüüd! . .

Musajst aegadest ainult mälestused.

Ja siis!

Wõit wiidi kaugale sealt, kus ta sündinud ja kaswa-
nud oli — wiidi appi inimeste häwituse ja tapmisele!
Wõit kuulis hirmsaid mürtfakuid, mis were seisma õh-
wardasid sundi. . . kuulis wandumist, kaebamist, hõis-
lamist ja nägi tuld, häwitust; surma — nuusutas haljast
rohtu. . . inimese werega wärwitud rohtu mida süda ei
wõinud ehl kõht küll tihti tühi oli!

O, misfugune tung ajas inimesi üksteist tapma, wi-
gastama ja häwitama.

See oli wõigile mõistatus. Niisugune häwitusfund
wõis ainult inimlik olla ja mitte loomalik,
peale kiffate, teda wõik isegi kartis.

Wõit ei saanud sellest aru, et ühede waew teistele
lõbuts — ühede waew ja wiletus teistele rikkuseks pidi
olema ja sellepärast see häwitus. Wõit ei wõinudki sel-
lest aru saada, sest ta ei olnud inime, ta oli — elajas
ning loomalikud tunded ei ühine inimlikkudega. . . nad
on puhtamad — iseäranis koledusteft — — —

Wõit õhtas südamepõhjast. . . ta hobusesüda oli täis
ärdust — inimeste wastu, kelleist nii mitmed tema ju-
guwendi piitsooga, ehl toguni roikaga pähe peksnud.

Wõit ei tahtnud enam mõelda, ta waatas kõrwale
ja märkas suurt kiwihoonet, kust mitmesugune healte
sumin wäljalastis. . . pea niisamane, kui sõjawäljal, kuid
tasasem ja ilma mürtfudeta.

Ta nägi, kuis keegi kiwimaja lähidalt wälja tuli,
keegi, sellega nii kui midagi ühist, midagi tutawat näis
olema. Wõit tundis ligemale tuleja. . . See oli noor-
mees, kes sõjawäljal tema seljas läbi metsade ja soode
weel hiljaegu kihutas. . . Uga, miks ei olnud ta enam
niisugune kui enne? Ta oli hoopis lühike ja wiskas
lõndimise asemel oma teha käte abil edasi. . . Wõit hir-
nus rõõmsalt wana tutwale wastu lootes, et ta nii, kui
enne — oma mehise käega turjale patfutades midagi
meelitawat ütles. Kuid ligemale tuleja filitas kuitwanud
kõega ainult jalgu ja rinnaestist — kõrgemale ta ei ula-
anud seft — — tal ei olnud enam jalgu!

Wõit kumardas peaga allapoole. . . tõukas pehmelt
tinaga wana tutwat — nii, kui oleks ta teda ülesaidata
ahtnud, ta märkas kahte suurt piisarat jalutu filmis —
õist tuli sellele meelde, kuis ta kodumaad laitsedes wõigu
eljas tulest ja weest läbi kihutas siis, kui weel jalad
alles olid. Ka wõigul olid piisarad filmis. . . wistist sai
a loomalik süda inimese õnnetusest ärdats. — — —

Wõit mõtles jälle.

Kas mõtles ta, miksparast inimesel siis piisarad filma

ei tungi, kui ta jalutut kaasinimest näeb, kes tema eest
jalad on kaitanud.

Wõit mõtles, ta mõtt rippus jälle, kui lott üles
riffats läinud sõjaaegse sahterdaja lõua all — kes ini-
mese wereft ja hõigist oma näo punasets ja kõhu ümmar-
gufets nuumanud ja jalutule wastu minnes waate kõr-
wale äänab seft, et ta ei julge filmatwaadata sellele,
kelle waewast ta riffats saanud ja kelle mõlemad käd
ta heameelega äre raiuts, kui selle läbi — — — midagi
teeni wõits.

Wõit ei wõid arusaada, seft ta on loom ja loomalikud
tunded on puhtamad, kui inimlikud — iseäranis koledu-
steft, seft loomal ei ole auahnuft ja — riffatsfaamise tungi.

Wõit õhtas — ta oleks wast heameelega oma taks
jalga annud inimesele — kes teise inimese läbi nad
kautas ja kelle wastutulekul i n i m e filmad kohmetult
kõrwale pöötab, kelle südametunnistus nii puhas ei ole
kui loomal. . .

Ja neid inimesi on palju! K. Kaasit.

Viljandi Valuoja.

Jookseb Valuojake,

Nagu vihmavee ojake;

Vahelt kallaste kitsate,

Üle põhja porise.

Korra ta ometi üle kees:

Org oli üleni laenetes.

Need olid soojad, verised,

Harjad vahused, punased.

Täis oli valu org ja oja,

Täis oli valu iga tare ja maja.

Seekord, kui oja laenetas —

Eesti veri mässas ja kees!

Üksinda istusin öösel ta kaldal,

Muine valu ja viletsus veres.

Õudne muinasjutt jälle mind valdas,

Ohkades, hoigades veeres. . .

Ma tahaks, et veel ühe korra

Lainetaks oja ja org!

Et minu ümber, kui tormine meri

Mässaks ja lainetaks punane veri!

Millal see tulgu?

Ja kelle ta olema peab?!

Kes teab?!

V. Vamler.

Kui lumeweermel langeb . . .

Õõ. . . Wairus — nagu sügaw järeilmõtlemine. . .
etteaimdus mistist tulewast sündmuseft. . .

Mu waim unistab. . . mõte uitab ümber — läbi
mõõtmata pimeduse. . . Ta otsib midagi, ta igatseb
millegi järele — mis on walge, suur ja puhas. . .

Üksikud pildid tõusewad, wirmendawad ja wajuwad
ühtelokku — kaugusesse kadudes, nagu üksik, eksiw wal-
guse tombutene. . .

Ilka waihemats, tühjemats jääb mu imbrus. . .
Wäljas wilgub kaugelt üksik laterna tuli läbi uduse,
niiske märtsi-õõ. . . See wilkuw walguse-kiir nagu igat-
sels ka millegi järele ja otsib teda õõ ämaruseft. . .

Stuhu sa pögened igatsus!? —

Mis see on? — suur kohin ja mürin, nagu müris-
tats ehl nagu kõnelefiwad suurütkid kaugel merel. . .

Waihus. Kuid warsti lõneleb see lõue-lõne veel mõimsamalt.

Alnast wälja waadates näen, et wastas olewa kõrge, wanaaegse maja katusest juur lumeweermel alla langeb, mis waiwita uulitsa paneb kõmifema, nagu lõneleks ta sügawa rinnaga, et — maa all hakkab elu idanema, pakkatama ja tahab hauast ülestõusta, päikest näha!

Dalwe tuisitudel kogunud raste lumeweermel langeb kõrgelt katustelt — kewadi mõte liigub. . . Waim sirutab ennast ülestõusmisel, uueks loomisetõõks. . .

Ja lume alt niriseb weji wälja, nagu esimesed elu-fooned ärkawas, orgaanilises elulehas. . .

Arataja waim hingab läbi sumeda, niiske märtsi-öö ja paneb ühe mõtte heljuma, ühe igatsuse wärisema — suure, walge ja puhta ilu järele. . .

Kewadi mõte liigub. . . udusel, niiskel ööl, kui — lumeweermel katustelt müriinal langeb. . . N. Suurlast

Dri nuttis!

(Eesti ühndinud nähtus).

Ma nägin, kui ori nuttis!

Ma nägin, et jäme pifar ta palgelt alla weeres ja walu tõmbles ta kuuwetanud, kortjus palgedel. . .

Ma kuusin teda õhlatat ja ahastusesõna libises ta wereta huultelt, kui oleks ta oma kõigetallima wara kaotanud.

Ma teadsin, et orjal ei ole mõisat ega walda, ei ole maja ega kulda. Miks ta siis nuttis? Mis pidi ta kaotanud olema? Kas oma hinge õnduse, ainsa waranduse, mida ta waewa ja walurikka elu järel kord paradisiis peab saama?

Suwitus waldas mu hinge ja ma jäin kuulatama, mis räägib ori teise orjale, kes puu sületäis käes, küürus ja lahwtatu, nutja ees seisib.

„Oh mu herra, mu hää herra, mu mõisnik! Rahwawalitus pani teda õõsel wangi, kui äraandjat ja kurjategijat!“ kaebas ori, lufsuwal haledal häälel.

Mu jüda nõlkatas ja mõistus läks segi! Dri nutab oma rõhuja pärast? Tunneb suurt kurbtust, et orjarüütli peksulepp tema pää kohal on katki murtud. . . Ingel nutab kuradi pärast!

O, pimedus, orjalit hullumeelus! Oh seda mõistmata waimlist sõgedust! — N. Suurlast.

G. W. W. S. Ü. osakondade pidude lõbustusmaksust wabastamine.

(Sära).

10) Säane Maakonnawalitus. Majandusosakond. 12. jaanuaril 1921 a. Nõ 816 1920 a., Haapjalus.

Wigastatud sõjameeste ühijuse keshjhatusele, Tallinnas.

Wastufel's Teie Nr. 1185 teatame, et Säanemaakonnandufogu 21.XII.20 § XX all otustas wigastatud sõjameeste ühijuste poolt maakonnas toimepandawad pidud amawalitfufe hääks wõetamast lõbustusmaksust wabastada.

Osakonna juhataja (allkiri).

Asjaajaja (allkiri).

11) Tartu Maakonna walitus. Administratiw osakond. 12. jaanuaril 1921 a. Nõ 2417 1920 a., Tartus.

Geisti Wabariigi wigastatud sõjameeste ühijuse keshjhatusele, Tallinnas.

Kirja peale 6. nowembrist m. a. Nõ 1185 teatab Tartu Maakonnawalitfufe Administratiw Osakond, et Keshjhatuse palme peale 20. detsembril m. a. otustas Tartu Maakonnandufogu Maakonnawalitfust wolitada wabastada wigastatud sõjameeste hääks korraldatud pidud maakonnamafust, kui pidu fissetulek tõesti ühijuse heaks läheb.

Tartu Maakonnawalitfufe Abiefimees (allkiri).

Asjaajaja (allkiri).

G. W. W. S. Ü. Nõufogu koosolek

Tallinnas, Pilt tänaw 67. 8 weebruari 1921 aastal.

Kokku tulnud on esitajad 12 osakonnast.

Koosoleku awab kell 1 päewal nõufogu esimees G. Kurm.

Et nõufogu sekretäär G. Reinans weel kohale ei ole jõudnud, walitakse ajutiselt sekretääriks J. Tamm, (Pärnust).

Päewakorras tehakse mõned muudatused.

Minewakorrdse koosoleku protokoll loetakse ette ja wõetakse mõlemad punktid mõnede parandustega wastu.

Erakorraliselt wõtab Keshjhatuse efimees Kaplur sõna ja teatab, et teraw waherord Keshjhatuse ja Tallinna osakonna wahel omawahelisel kokkuleppel likwideeritud on. Koosolejad awaldawad selle kohta oma headmeelt, et see meelemõrudust sünnitaw arusaamatus kord on lõpetatud.

Uue põhikirja komisjoni töö üle loetakse protokoll ette ja N. Suurlast täiendab seda weel fuufõnaliste seletustega. Järgnewad pifemad läbirääkimised. Kõrwale jäetakse Keshjhatuse poolt kokkuseatud põhikirja kowand, niisama ka komisjoni ettepanek, et uus põhikirja (normaalne) kokkuseataks, mis praegused osakonnad ifeseiswatels ühijusteks muudaks, kes eneste wahel sellekohase liidu läbi kokku heidawad, heidetakse kõrwale ja otustatakse põhikirja uuesti ämber töötada, Keshjhatuse mõju piirifid kitsendada ja osakondade ifeseiswust laiendada. Nime muudetakse järgmiselt: „S õ j a i n w a l i i d i d e ü h i n g“. Ühingu walitfuwad orgaanid olefifid: 1) Kongress, 2) asemikludde logu ja keshjhatatus. Osakondade asjus: 1) osakonna peakoosolek ja 2) osakonna juhatus. Parandusi tehakse fiin ja seal.

Juhataja Kurm peab õhtuse rongiga ära sõitma ja annab koosoleku edasi juhatamise N. Suurlast'i lähte.

Wahel peal, et weel mõni liige peab ära sõitma wõetakse kongressi kokkufutsumise küsimus harutufele, Arwatakse kongress 19. märtsil kokkufutjuda. Kongressi kestwus oleks umbes 3 päewa. Kus kohal kongressi ärapidada, see sünnitab waielusi. Võunapoolt osakondade faadifud soowitawad Wiljandit kongressi kohaks, teised faadifud, Tartu ühes arwatud, falduwad Tallinna poole. Hääletufel lähewad hääled pooleks. Lõpuliit otustamine jäetakse keshjhatuse hooletks.

Pärast jätkab koosolek põhikirja ümbertöötamist kuni kella 11 õõfel.

9. weebr. kell 9 hom. algab nõufogu uuesti istumist. Juhatab N. Suurlast.

Põhikirja punkti laupa läbiharutamifega ja paranduste tegemifega jütatakse kell 2 lõpule. Põhikirja on 71 wõrarakmi hurr

Õpuls järgneb veel terve rida osalondadesse puutuvaid küsimusi ja keskjuhatusse ettepanekuid, milledest mõned pilemaid läbirääkimisi tekitavad.

Üleüldse peab ütleva, et sellekordne nõukogu koosseis üks kõige viljakam ja tegusõulisem oli. Ammugi ei olnud niisugust ühtmeelt, seltsimehelikkust olnud enam enesete vahel näinud. Soovime niisugust ühtmeelt ja töödududu ka tulevasse kongressile.

Segateated.

Ratwereft.

12. jaanuaril s. a. pühitsetes Ratwere linn 2 a. mälestuse päeva, mil Eesti waprud wäed linna enamlastest puhastasid. Sinna oli lipuehtes; koolides seisid töd, ning neis seletati õpilastele hommikul päewa tähtsust. Õhtul korraldas linnawalitsus linnapea ettevõttel päewatohase pidudhtu, mille fissetulel E. W. wigastatud sõjameeste ühifusele läks. Piduul kõneles linnapea, kirjanik Jakob Siim, päewa tähtsusest, ning nendest, kes elu jätnud isamaa eest. Kõneleja tegi sügawa kummarduse linna ja publikumi nimel intvaliididele nende teenust meelde tuletades. Pidu jättis hea mulje järele. Sissetulel üle 8 tuhat marka läheb kohalisse osalonda. Ratwere E. W. Wigastatud sõjameeste ühifuse osalond peaks rohkem energilise-malt töötama, fiks juudaks ta oma liikmeid rohkem aidata. Tähti ei teato, kes seltsi eeskaisus ja mida ühifus teeb, ehk kus ta asub, et andeid anda ja n. ed. Ei pruugi nii wäga tagasihoidlik olla! On tarwis julgemalt seltskonna fudamete peale koputada.

Meie ajal ja meie oludes peab julgema — ja see pole häbi, wast küll raske. . . A. E.

Tahurannast.

Meil on ffin üle kümne intvaliidi, kelle hulgast ainult 3—4 ühe ehk teise W. S. üh. osalonna liikmed on. E. W. S. üh. põhikirja järele on õigus koha peal isefeiawat osalonda asutada, kuid senise organifeerimise tööl ei ole tarwilist edu olnud, seft seltskonna osawõtmine sellest mõttest on kälm. Olets tarwis fudidamat kõnemeest, kes lörd seltskonna fudamed fooraks teeks fofakannatajate wafutu. Jawaliidide hulgas on 2—3 isikut, kes 75—100% tödõududu kaotanud, kuid ainult ühel on lördä läinud riiklist toetusraha saada. Kuna teised feba juba üle tuue tuu ootanud. Wallanõukogu näitas oma kaastundmust töd-wõimetute intvaliidide wafutu sellega, et neid isfikumatjufi wabastaks, kuna nende perekonna liikmed mafjumaksjate hulka faid arwatud. —n.

30. I. 21. a.

Rahwawäelaste pensjoni

wäljaandmise kohta 1921 aastal, teatab Ebb. ja hooletandeministeeriumi hooletande osalond, et rahwawäelaste ja nende perekondade pensjoni feaduse § 3—das ettenähtud pensjoni täismäär 1921 a. kohta veel kinnitamata on, sellepärast faab käesolewal aastal ministeeriumi poolt koiididele fofajaintvaliididele ja nende perekondadele pensjon 1920 a. normide järele wälja faadetud. 1921 a. pensjoni kindlats määramisel faawad koiid pensjonid kumber arwatud ja uute normide järele wälja faadetud.

Surma läbi lahkunud ühifuse liikmed.

Eduard Jüri poeg Wajakas †

17. jaanuaril 1921. a. läks igawesele unele Põltsamaa osalonna liige — Eduard Wajakas.

Õfeloostawad haledad olid selle kannataja wiimased elupäewad

Ta elas Habarowskis. Sõja algul mobilifeeriti — naine jäi aastase lapsega koju. Sõjawäljal fai omale surmata haiguse — tiifluse külge. Peale lauaaegset haigemajas olemist wabostati teenistusest. Digemini ütelda: kui faksalajed meie maa olkufeerifid ja wene-lajed haigemajadest wälja aeti. Siis astus ta Põltsamaale oma ämma juure elama. Mingifugust warandust neil ei olnud. Muidugi mõista, mis warandust mõib olla sõjamehel, kes haigemajast wälja tuleb? Nõnda pidi ta kolm aastat ilma riikliku ja seltskonna toeta elama. Wiimaks kui Põltsamaale Wigastatud Sõjameeste Ühifuse osalond loodi, hakkas ta wällest abi faama. Ka see ei kestnud kaua. Surm tuli wahela ja wõttis 32 aastase nooremehe,

Peale surma oli veel hirmsamat, kui haige woobil: Põltsamaa osalond andis oma kasjast wiimase raha liikmetele abirahaks wälja. Osalonnal oli wõimata appi tulla. Põbrati alewitwalitsuse poole. See ütles: „Oh — see pole meie asi — meie pärast jäägu ta kas wõi maa peale.“

Kaastannatajad! Mille eest teie wõitlefite? Kas sellepärast, et teie löndid oma werega wõidetud maa peale pleetima jääwad? Ei, teie wõitlefite selle eest, et teistele wewrusohwafid foetafite jne. . . — kuna aga ise waewlete, kui kõigist maha jäetud allitus.

Nõnda on sellega lugu.

Amm, wana ja lödur, haiglane wanaeit peab oma wiimase jöu lökku wõtma, et wäimeest maha matta, kes „isamaa“ eest nõnda palju kannatas. —et.

Johannes Jaani p. Saar †

Peale neljaastalifst rasket hoigust uinus 14. jaanuaril 1921. a. igawesele unele Põltsamaa osalonna rewifjoni kommissjoni liige — Johannes Jaani p. Saar.

Puhla rahus, rasteft sõja- ja ilmawaewast wafinud ja waewatud sõjamees-intvaliid! Olgu sulle oma werega wõidetud lödumaa muld terge! Seidtu tröösti finust mahajäänud abifaafa ja laps!

Koua faawad finu kaastõitlejad-fofajaintvaliidid find mälestamo; Sinu hauda faawad tuudmata armastuseläed lilledega ehtima, Sind mälestamo ja tröösti Sinu omafetele jagama. Sägawas leinas Põltsamaa osalond.

Joosep Sauks †

Ratwere osalonna liige, wabadusfõja intvaliid, furi 1. now. 1920 a. I. Tallinna Sõjawäe Haigemajasse fufkrutõbe tagajärjel. Maetud 6. now. 1920. a. sellefama haigemaja furnuaeda.

Tallinna osalonnas 1920. a. jooksul ära furnud liikmete nimelikiri:

1) Bachweldt Martin, Mardi p., Tallinna maal, Antja wallast, ilmafõja intvaliid, Tallinna osalonna juhatusse liige ja kingifepa õpetõõlkooli juhataja. 2) Samm Gustaw, Jaani p. Harju maal, Kolga wallast. Ilmafõja intwal. 3) Preimann Gustaw, Jaani p. Tallinna

maal. Riiu wall. Ilmasõja intw. 4) Kull Heinrich, Peetri p. Wiljandi maal. Wõisiku w. Ilmasõja intwal. 5) Tartu Zoosep, Augusti p., Wiru maal. Peetri wall. Wabaduseõja intw. 6) Kerme Otto, Adami p., Wiru maal. Koorosti w., Wabaduseõja intw. 7) Wasepuru Aleksander, Antoni p., Wiljandi maal. Tuhalaare wall., Wabaduseõja intwaliid. Osakonnal on teadmata, mis kuul ja mis kuu päewal nemad on ära furnud.

Häälelandja wäljaandmise

kulude katmiseks wabatahtlikkude annetuste wastuwõtmi- seks on talitus 49 kwiitungi raamatut wälja annud, millest senini ainult kahe raamatu kwiitungi kontsad ühes rahaga on tagasi saadetud. Mõlemad Wõltsamaa osakonnast: raamat № 23 hra Kalmeti käest 330 marga 60 penniga ja raamat № 41 hra P. Loog'i käest 592 margaga. Südamlik tänu usinatele ühifuse liikmetele, kes oma häälelandja wastu huwi ja kohustusi tunnawad.

Dotame, et la mujalt osakondadest wälja antud kwiitungi kontsad ühes rahaga tagasi tulema hakkab, nii et sissetulekute kaswamisega wõiks ka häälelandja järjekindlamalt ilmuma hakkata ja sifu poolest täieneda.

Kui keegi ühifuse osakonna liige weel soowib wa- batahtlikkude annetuste wastu wõtmiseks häälelandja heaks, kwiitungi raamatut saada, siis palume sellest kirjalisult toimetusele teatada. Saadame postiga kohe kätte.

Kõigi tagasi saadetud annetuste kohta awaldame „Intwal.“ teadaande, kwiiteerimiseks.

* * *

„Saatiin postiga omai tehwaft walla sekretäri abi- lise palgast 100 marka wigastatud sõjameeste heaks ja palun seda raha kas wigastatud sõjameestele wäljaanda ehl „Intwaliidi“ wäljaandmise kuludeks ära tarwitada, nii kuidas tarwis leiata olema.

Minu palg on weike praeguse elukallidusega wõr- reldes, aga ma olen, Jumal tänatud, terve, ma wõin wabalt liikuda ja tööd teha, ja mis on inimesel weel suurem rikkus, kui terwis?

Et ma terwise poolest rikkam olen, kui wigastud inimesed, nende seas iseäranis sõdurid, siis loen omaks pühaks kohuseks neile abiks olla ja palun Teid mulle üks wabatahtlikkude annetuste wastuwõtmise kwiitungi raamat ja sellekohane luba, et wõiksin korjata. Mina olen siin Sürgewateri walla sekretäri abiline ja meil on wõimalik annetuft wastuwõtta. Wallamajas käib palju inimesi jne., neile wõib sildame peale koputada“. Kõige austusega J. R ö s l e r.

Selle järele tutvustab austatud kirjajirjutaja ennast ligemalt ja räägib oma läbielamistest, kannatustest jne.

Peab tunnistama, kes ise on eluhäda kannud, see tunneb ka teiste häda. Soe süda teise häda wastu ja inimesearmastus, need on haruldased praegusel wiha- ja wõitluste ajajärgul.

Leidku ilusad, auuwäärt eeskujud ometi kord roh- kesti tjaareltegi jäid — heategemuse alal ja kõigis, mis kõrge ja aateline on

Toimetus.

Pidud häälelandja toetusels.

28. jaanuaril s. a. pandi A. Suurlast'i eeskõttel ja korral- duseft pidu Wastemõisa Karsluse Seltsi majas toime, millest sisse- tuli 11655 mrl. 50 penni. Kuludeks läks 4499 mrl., nii et äle jäi wõksit kasi 7156 mrl. 50 penni.

Wiljandi maakonnawalitsus andis selle pidu pealt löbustus- maksu 20 prots. üle kahetuhande marga tagasi, mille eest toime- tus tänu awaldob.

Riisama awaldame kõigile pidu tegelastele, suure waewa nä- gijatele, südamlikst tänu!

Suur aitäh ja palju tänu ka hra Johansonile tasuta saali andmise ja muusika koorile (juhataja hra Stern) maksuta mängi- mise eest.

*

27. weebuaril s. a. pannakse nende jamade tegelaste poolt Karulas (Aue-Wõibus) Saarepeedil piduõhtu, häälelandja toetu- jeks, laialdase eestawaga toime. Noortele, agaratele tegelastele iuba ette palju tänu ütleb

„Intwaliidi“ toimetus.

Osakondade teated.

Südamlikku tänu

ütleb G. W. wigast. sõjameeste ühifuse Wiljandi osa- kond Käsitöölise Abiandmise Seltsi eestseisusele piduks saali maksuta andmise eest ja hra J. Urbelise ning kä- sitöölise lauljatele-näitlejatele, kes 2. weebr. intwaliidide piduõhtul tegelikult kaasa aitasid, ilma taju nõudeta. Riisama ütleme Tuletõrjajate muusikakoorile, kes pidul tasuta mängisid, suur aitäh!

Kõige suuremat tänu ja lugupidamist awaldame aga neile noortele neidudele (neiu E. Martinsouiga ees- oijas), kes sel õhtul, peale A. Suurlast'i piduõnet, kõiki pidul olewaid wigastatud sõjamehi loorberi õksadega ehitsid. See oli intwaliididele ootamata ja liigutaw fil- mapilk, mis eluksajaks meelde jääb. Neiu, meie soowime Teile, et tulewik Teile juba ilusat filmapilku, mis Teie, kõigist unustatud wigast. sõjameestele wabariigi rõõmu- pühäl walmistastite, tuhat kordseft ära tasuta. Oitsegu teie õnn!

Weel kord kõigile neile, kes pidu heaks lorda mi- neluks kaasa aitasid, palju tänu!

G. W. W. S. Ü. Wiljandi osakonna Juhatus.

Katwere osakond.

30. jaan. s. a. peetud peatoosolekul waliti juhatusesse: A. Widewit, A. Morberg, R. Piird, A. Tarkus, J. Kentem, A. Cit ja H. Weltmander, kes eneste wahel ametid järgmiselt ära jaotasid: esimeheks R. Widewit, abiks A. Tarkus, kassapidajaks A. Cit, abiks H. Welt- mander, intwentaari hoidjaks R. Piird, abiks J. Kentem, sekretäriks A. Morberg.

Nõukogu liikmeks R. Widewit, Kongressi jaadiluks A. Widewit ja A. Morberg.

Sekretär A. Morberg.

Katwere osakond

pühitseb 20. weebr. s. a. oma aastapäewa. Ges- tawas: Muusika, kõne, kõneleb ühifuse instr.-organi- saator hra A. Suurlast. Näitemäng „E l u n d l g“ Rah- wamaja näitefeltskonna poolt. Tants jne. Pärast seda, liikmete (intwaliide) ühine kooswiibimine. Juhatus pa- lub kõiki liikmeid mainitud pidust osawõtma tulla. Siit- metel (intwal.) sisseminel liikmekaardi ettenäitamisel prii. Juhatus.

Halliste osakonna elust.

G. W. W. S. Ü. Halliste osakond asub tähtsamas ja jõulamas lodumaa kohas, kuid elutseb kõige willetsa- mais tingimistes. Wäsimata tööst hoolimata, on osa- konna juhatusel senini lorda läinud ainult 20—30 li-

get koguda, nendest 12 inwaliidi. Kui edaspidin organiseerimise töö niisama misalt peaks edenema, siis tekitab osakonna juhatusel kahtlus eesmärgi tarvilikkuse sisse.

Seltskonna külmusest osakonna vastu annab hääd tunnistust järgmine näitus: Abja walla piirides asuwad kaks tööstuseasutust: 1) Halliste linatrasimise ühifus ja 2) Mõisaküla linaketramise wabrik. Nimetatud wabrikute walitluste poole pööras osakonna sekretäär palwega, et need inwaliidide toetuseks teatawa summakese ohwerdaks, kuid palwe peale tuli esimeselt asutuselt wastus, et saadetagu inwaliidid neile töösse, siis saawad nad iga päew teatud summa. Teine asutus wastas, et kui sõda tuleb ja haawatuid olemas on, küll siis annetame ka, aga praegu võib igaüks omale ülespidamist teenida.

Weel esineti Abja walla nõukogule palwega, kuid sealt kutsuti üles inwaliidide walla nõukogu toetama, sest et neil olla möödalanud aastal wäljaminek üks miljon sadatuhat marka olnud, aga sisse on tulnud üheksasada kahetkümme tuhat marka ja see puudujäänud summa tuleb käesolewal aastal sõjameeste peale, kes läinud aastal sõjas olid, ära jagada.

Kohalikud peremehed, keda osakonna liigeteks on kutsutud, wastawad: „Oh, meil ei ole raha, tödlised on kallid, juba tuleb aasta teenijatiidruul 5000 ja pois 10.000 marka maksma ja muud kulud ka; kroonu wõtab wilja ära, mõni sada marka puudast makstes, tuleks ise laenata, aga kellel teda rohkem on. . .” H. Nõmm.

Toetuse määramine

Gesti wigastatud sõjameeste ühifuse Tartu osakonnale ja wabastussõjas langenud peretondadele. Sinnawalitlusel oli kawatus Tartu wabastamise mälestamiseks määrata aujamba ehitamiseks 50.000 marka ja wig. sõjam. ühifuse kohalikule osakonnale 50.000 marka ühefordset toetusraha. Kawatusse järele pidi see sündima pidulikul linnawolitogu koosolekul Tartu wabastamise aastapäewal. Et asi ilma waelusteta läbi läheks, saadeti sellekohased kawatused kirjalikult rühmade esitajatele. Kõik rühmad, peale ühe, olid kawatusstega nõus. Ühe rühma mitte nõusoleku tõttu tuli piduliku koosoleku päewatorrast wastaw punkt ära wõtta. Nüüd on aga sots.-dem. rühm kirjaliku ettepaneku teinud määrata wigast. sõjam. kohalikule osakonnale 100 t u h a t marka ühefordset toetust ja wabastussõjas langenute puuduslannatawatele peretondade toetuseks 50 tuhat marka.

Sinnawalitlus ühineb selle ettepanekuga ja ta wõetakse wastu ühel häälel. Määratud 50 tuhandest saawad toetust ainult Tartus elawad peretonnad.

Kurejaare osakonna

juhatus otsustas osakonna liikmetele häälelandjat „Inwaliidi“ osakonna kulul kodu kätte saata.

Ühtlasi annab Kurejaare osakonna juhatus liikmetele teada, et osakonna aasta peakoosolek on pühapäewal 6. märtsil kell 1/2 10 homm. 1921 a. Kurejaare Gesti seltsi ruumides, millest kõiki osakonna liikmeid palutakse osawõtma tulla. Ja ka neid inwaliidide, kes ei ole jõudnud endid liikmeks weel üles anda ja kõiki asjast huwitatud isikuid.

Päewatorras on: 1) Koosoleku juhataja walimine; 2) 1920 aasta aruande kinnitamine; 3) Walimised a) juhatusel liikmete ja nende kandidaadid, b) rewisjoni komisjoni, c) nõukogu liikmete ja d) kongressi saadikute.

4) Jookswad asjad, mitmesugused läbirääkimised.

Kurejaare osakonna juhatus.

— Kurejaare osakond, oma juhatusel koosolekul 20.

detsembril 1920 a. otsustas anda jõuluts wälja ühe fordsjeks abirahaks, iga walla kõiige tehewemas seisulorras olewaille inwaliididele sada (100) marka.

Wäga turb nähtus on see et inwaliididel enestel asja wastu wähe huwitust, mille pärast ka osakonna tegetus nii loinl on.

— 24. weebr. paneb Kurejaare osakond tarbi lorjanduse Kurejaare linnas osakonna heaks toime.

Osakonnal on juba 76 pärisliiget, aga rahaline seisulord on raske, nii et ei suuda abirahast puuduse all kannatajatele liikmetele weel seda wõrd anda, et äärmist häda kaotada.

Oleks rohkem osawõtmist ja toetust kohalise seltskonna poolt, siis paraneks seisulord tuntawalt.

Ka inwaliidid ise peaks oma ühifuse osakonna tööst ja piiletest rohkem osawõtma, mis juhatusel hoogu ja juuremat jõudu annaks tagajärje rikkale tööle.

Pühapäewal 6. märtsil on Kurejaare Gesti Seltsi saalis kell 1/2 10 hommikul osakonna aastakoosolek. Argu sellest äksti liige puudugu, kellel see iganesgi wõimalik on. Pange sel koosolekul osakonna tööle kindel alus ja arutage üheskoos oma seisulorda läbi, paranemiseks abinõusi otsides. Jällegemiseni koosolekul! — v.

Kulltungid.

Oleme Wiljandi G. Böllum. Seltsi kaswabajalt hra A. Drikult wastu wõtnud 3700 (kolmetuhat seitse sada) marka, mis W. G. P. S. liitmed Seltsi Gimehe hra A. Kurritoffi ettepanekul 16 jaan. 1. a. koosolekul oma wabel totku paniwad G. W. Wigast. Sõjam. Wiljandi osakonnale jõuluingituseks, ja awalbame W. G. P. Seltsile südamlit tänu fingitule eest.

G. W. Wigast. Sõjam. Ühis. Wiljandi Osakonna Juhatus.

Gesti wabariigi de jure tunnistamise puhul, on wähe-na seltskonna grupe poolt annetatud G. W. Wigast. Sõjam. Ühifuse Wiljandi osakonna heaks 1475 (tuhat nelisada seitsekümme wiis) marka misjuguje summa oleme 1. weebr. 1921 a. hra R. Wint'i käest wastu wõtnud ja mida siin tänuga nimetame.

Eostma jäädes, et seelugune tänuväärst tohuse tunne inwaliidide wastu seltskonna poolt mitte wiimaseks ei jää.

G. W. Wigast. Sõjam. Ühis. Wiljandi osakonna Juhatus.

G. W. Wigastatud Sõjameeste Ühifuse Wiljandi osakonna loterii wõitude nimeliri,

mis 6. weebbruaril 1921 a. „Koidu“ seltsi saalis wälja loositud said langestwad wõibud järgmiste nr. nr. peale:

Pea wõit	2500 mrl. nr. 406;	1000 mrl. nr. 8249;
500 mrl. nr. 6236.		
100 mrl. wõitude nr. nr.	66, 340, 344, 977,	
	1227, 1512, 1905, 2648, 2720, 3110, 3316, 4284,	
	4385, 4959, 5863, 6961, 7124, 8019, 8064, 8637,	
	9146, 9326, 9485.	
50 mrl. wõit. nr. nr.	294, 313, 459, 782,	
	825, 1004, 1304, 1649, 1669, 1814, 1836, 1938,	
	2002, 2100, 2258, 2358, 2370, 2507, 2566, 2710,	
	2838, 2998, 3039, 3111, 3210, 3390, 3646, 3711,	
	3790, 3881, 3801, 3993, 4321, 4338, 4399, 4479,	
	4521, 4663, 4711, 4832, 4922, 4930, 5212, 6043,	
	6107, 6165, 6236, 6423, 6653, 6684, 6687, 6795,	
	6915, 7035, 7102, 7127, 7137, 7187, 7745, 7519,	
	8080, 8359, 8466, 8485, 8553, 8692, 8814, 9032,	
	9360, 9657, 9702, 9708, 9722.	

Wõitude wäljamõksimine iga päew kella 10. — 12. Wiljandis Tallinna tän. 22 osakonna sekretääri juures. Juhatus.

Wastutaw toimetaja: Ants Saarek.

Wäljaandja: G. W. Wigastatud Sõjameeste Ühifus.